

Valsts prezidenta Egila Levita uzruna VIII Pasaules somugru tautu kongresā

Publicēts: 16.06.2021.

[Egils Levits](#)

Labdien, godājamie somugru kongresa dalībnieki un dalībnieces!

I

Pēdējos gados pasaulē aktuāla ir daudzveidības saglabāšana uz zemes un mūsu civilizācijā. Tā attiecas arī tautu valodām un kultūrām, pret kuru izzušanu cilvēce ilgstoši izturējusies diezgan vienaldzīgi.

Mūsdienās saprotam, ka ikviena valoda ir svarīga humānās ekoloģijas sastāvdaļa, ka unikalitātei nav svarīgs nedz valodas runātāju skaits, nedz tās ekonomiskā vērtība.

II

Latvieši ar somugru valodām un kultūrām izsenis saistīti caur Baltijas jūras somugru tautām – somiem, igauņiem un lībiešiem.

Viena no skaita ziņā mazākajām somugru tautām – lībieši – dzīvo Latvijā, un ir viens no pirmelementiem, kas veidojis mūsdienu latviešu valodu un kultūru. Lībiešu tradīcijas līdzveidojušas arī Latvijas identitāti Eiropas kultūrtelpā.

Šī mūsu kopība kopš 2014. gada ir atzīta un nostiprināta konstitucionāli – Latvijas valsts Satversmes ievadā. Tā atspoguļota gan Latvijas Republikas Satversmē, gan topošajā Vēsturisko zemju likumā.

Arī mūsu Valsts valodas likumā ir noteikta lībiešu valodas kā pirmiedzīvotāju valodas saglabāšana, aizsardzība un attīstība. Tas

nozīmē, ka valstij ir pienākums un atbildība lībiešu mantojumu Latvijā apzināt un pētīt. Bet vēsturiskais taisnīgums pieprasa, lai Latvijas identitātes somugriskā daļa tiktu stiprināta un turpinātu mijiedarbi ar tās latvisko daļu.

III

Lībiešu dzimtene Latvija ir uzņēmusies rūpes par savu otro pamattautu.

Ir sācies darbs pie visaptverošas horizontālās politikas veidošanas pirmiedzīvotāju lībiešu jomā, iesaistot tajā gan ministrijas un citas valsts iestādes, gan pašvaldības un lībiešu kopienu.

Pirms nepilniem trim gadiem, tieši mūsu valsts simtgadē, tika izveidota īpaša lībiešu pētniecības iestāde – Latvijas Universitātes Lībiešu institūts. Dažādām zinātniskām institūcijām un universitātēm pasaulē Latvija tagad ir pilnvērtīgs partneris.

Latvija ir arī uzskatījusi par savu pienākumu iesaistīties ANO izsludinātās Pirmiedzīvotāju valodu desmitgades norisē, deleģējot šīs ieceres sagatavošanas darba grupai Latvijas un lībiešu pārstāvi.

Es varu droši apgalvot, ka lībiešu renesanse Latvijā uzviļņojusi vēl nebijušos augstumos – un tā ir noticis, pateicoties dažiem ļoti mērķtiecīgiem, neatlaidīgiem un darbīgiem lībiešu pārstāvjiem.

IV

Godājamie kongresa dalībnieki!

Šodien kongresa darbībā piedalās plaša lībiešu delegācija – sabiedriskie darbinieki, tradicionālās un mūsdienu kultūras kopēji, pētnieki un lībiešu valodas saglabāšanas entuziasti. Tas liecina, ka lībieši, lai arī būdami viena no apdraudētākajām pirmiedzīvotāju kopienām pasaulē, joprojām ir spēka un ieceru pilni.

Lībiešu spēja saglabāties un izdzīvot, spītējot laikiem un dažādām varām, arī pārdzīvojot padomju okupāciju 50 gadu garumā, kas iznīcināja pēdējās lībiešu mājas Latvijas ziemeļrietumu piekrastē, ir apbrīnojama.

Tā var kalpot par ierosmi ikvienai tautai tās centienos saglabāt savu valodu un kultūru tradīcijas un turpināties nākotnē.

Šajā kongresā noteikti gūstama pieredze un rosinājumi, kā vēl labāk nodrošināt somugru valodu un tautu, arī citu tautu un valodu pastāvēšanu un kultūru turpinātību gan somugru saimē, gan pasaulē kopumā.

Es ceru, ka kādu dienu šāds Somugru tautu kongress varētu norisināties arī Latvijā, kur joprojām tiek godātas somugru saknes.

V

Novēlu jums aizrautību, drosmi un veiksmi! Nekad nenorimstiet, bet rodiet sevī spēku aizvien "iznirt" no jauna – tāpat kā to izdarījuši lībieši mūsu kopīgajās mājās Latvijā un Latvijas lībietis Valts Ernštreits – jo īpaši – gan savā darbībā, gan dzejā.

Somugru tautu saimē svarīga ir katra – pat mazākā – balss. Lai lībiešu un Latvijas balss skan somugru tautu korī!

Knaššō ja rikāzt sūomō-ugrōd rovd mōilma kongressō!(tulk. "Skaistu un bagātu Somugru tautu kongresu!")

<https://www.president.lv/lv/jaunums/valsts-prezidenta-egila-levita-uzruna-viii-pasaules-somugru-tautu-kongresa>